

sokban és aktív eszközökben. Ez a nyitás fontos megnyilvánulása e réteg iránti pozitív diszkriminációnak.

A törvényalkotók az alábbi kiindulópontokat tartották szem előtt a pályakezdők elhelyezkedésének az elősegítésénél:

- támogatás nélküli elhelyezkedés – ezt az iskolai prevenció és olyan szolgáltatások segítik, mint pl. az álláskeresési technikák, tréningek;
- támogatással való elhelyezkedés – a legmegfelelőbb aktív eszköz(ök) kiválasztásával történik;
- foglalkoztatást elősegítő képzésbe vonás, amelyet az adott kirendeltség az ajánlott, illetve elfogadott képzései közül választhat ki, vagy önállóan keres magának a fiatal.

A kifejezetten pályakezdőknek szóló aktív foglalkoztatáspolitikai eszközök a 68/1996. (V. 15.) kormányrendelet értelmében az alábbiak:

- munkatapasztalat-szerzés támogatása, ami a szerzett szakmában való gyakorlati jártasság biztosítását hivatott segíteni;
- foglalkoztatást bővítő támogatás, amit olyan fiatalok vehetnek igénybe, akik legalább egy tanévet annál a munkáltatónál töltöttek gyakorlaton, aki őket foglalkoztatni szeretné;
- foglalkoztatást elősegítő képzés, ami piacképes szakma megszerzését biztosítja;
- foglalkoztatási törvény szerint nyújtható támogatásokban is részesíthető pályakezdő fiatal, mint pl. közhasznú munka, útiköltségtérítés támogatása.

A jövő perspektívái, a program továbbfejlesztése szempontjából a munkaügyi vezetés különösen fontosnak tartja a fiatalok munkaerőpiacra való bekerülésének elősegítését. Ezért 1997. évben III. 5-én már módosította a tavalyi kormányrendeletet, ezáltal vonzóbbá téve a támogatásokat.

További cél, hogy egyre sokrétűbb és eredményesebb kapcsolatok épüljenek ki a non-profit szervezetek és a minisztérium között. Tavaly már elindult a PEP kapcsán az a közleledési folyamat, amely igényli a szervezetek tájékoztató és speciális szolgáltató programjait nyújtó tevékenységét, valamint számít arra, hogy mint munkaadók is szerepeljenek.

A kísérletezésekhez, új projektek kipróbálásához az OFA ad keretet és lehetőséget és az adaptálásra alkalmas programok számára megteremti az országos gyakorlatba való bevezetés lehetőségét.

Gere Ilona

Segítő program a pályakezdők részére

A munkaerőpiaci pozíciókat – különösen tömeges munkanélküliség esetén – az életkor számottevően befolyásolja. A legidősebbek mellett általában a legfiatalabb munkavállalói korosztály elhelyezkedési esélyei a legrosszabbak, s ezen belül a pályakezdőkkel szemben – elsősorban gyakorlati tapasztalatuk hiánya miatt – erős munkáltatói diszkrimináció is tapasztalható. Mindezek következtében Magyarországon évek

óta igen magas az ifjúsági munkanélküliségi ráta, mely természetesen az iskolázottság, szakma- és településstruktúra szerint erősen differenciált. E komoly társadalmi probléma okai és következményei messze túlmutatnak a munkaügy hatókörén, de a megjelenés színtere a munkaerőpiac. Az elmúlt években a munkaügyi kormányzat több intézkedéssel, a foglalkoztatáspolitikai eszközök célzott működtetésével igyekezett oldani ezt a feszültséget. Ezekből a beavatkozásokból azonban általában hiányzott a komplexitás, s így legfeljebb egy-egy részterületen (pl. a képzések területén) értek el eredményt; másfelől pedig a munkahelyhiány kényszere miatt – e csoport esetében megengedhetetlenül – a szociális megoldásokat preferálták (pályakezdők munkanélküli segélye). Az „állampolgári jogon” járó segély bizonyítottan diszfunkcionálisan működött, még azokat a fiatalokat (vagy egy részüket) is a segély teljes 6 hónapjának igénybevételére ösztönözte, akik e nélkül megpróbálták volna elhelyezkedni.

Mindezen indokok figyelembevételével a kormány 1996. július elsejével megszüntette a pályakezdők munkanélküli segélyét, és ezzel párhuzamosan egy aktív ifjúsági programcsomagot kezdett el működtetni, amely komplexitásra törekszik. Ennek megfelelően szolgáltatásaival és támogatásaival kiegészíti a már korábban is működtetett foglalkoztatáspolitikai eszközrendszert, és igyekszik minél jobban lefedni a pályakezdő útját a szervezetbe történő belépéstől a foglalkoztatás biztosításáig.

Alapvető célkitűzés, hogy személyre szabott szolgáltatásokkal és differenciált támogatásokkal segítsék a pályakezdő fiatalokat a munkaerőpiacra történő belépésükben, hogy motiválják őket az aktív álláskeresésre, valamint arra, hogy foglalkoztatási gondjaik esetén vegyék igénybe a munkaügyi szervezet szolgáltatásait.

A személyre szabott szolgáltatások előfeltétele a pályakezdők adottságainak, igényeinek pontos feltárása és a folyamatos együttműködés formáinak meghatározása, kereteinek megteremtése. Erre szolgálnak azok az új típusú csoportfoglalkozások, amelyeket a munkaügyi szervezet ajánl a segítségért hozzá forduló pályakezdők részére:

- az Impulzus foglalkozás célja, hogy motiválja a fiatalokat saját életútjuk megtervezésére,
- a Pályaorientációs program a szakmával nem rendelkező fiatalok számára ad segítséget pályaválasztási elképzeléseik kialakításához,
- a Pályakorrekciós foglalkozás a szakmát váltani kívánó vagy kényszerülő fiataloknak segít az új (vagy megfelelőbb) szakma megtalálásában,
- a Pályamegerősítő program a piacképes szakmával rendelkező, de ennek gyakorlásában bizonytalan fiatalok pályán maradását segíti.

Mivel a végső cél a pályakezdők mielőbbi foglalkoztatása, a rendelet a munkáltatól számára további ösztönzési lehetőségeket biztosít (Munkatapasztalat-szerzés támogatása, Foglalkoztatási támogatás).

A programmal kapcsolatos első tapasztalatok¹ azt bizonyítják, hogy a fiatalok rendkívül nyitottak minden olyan kezdeményezés iránt, amely feljűk irányul, s amely a munkaerőpiacon történő eligazodásukat segítheti. Ugyanakkor végtelenül lehangoló,

---

¹ Az OMT támogatásával a Munkaügyi Kutatóintézet 1996. októberében vizsgálatot végzett a program bevezetésének tapasztalatairól. Ennek keretében 500 olyan pályakezdő fiatalot kerestünk meg, akik Impulzus foglalkozáson vettek részt.

s a program eredményességét is csökkentheti az a nagyfokú tájékozatlanság, amely az iskolarendszertől kikerült fiatalokat jellemzi. A vizsgálat tapasztalatai szerint a pályakezdő fiatalok egy jelentős körének fogalma sincs az ország foglalkoztatási gondjairól, lakóhelye munkaerőpiaci sajátosságairól, saját maga (végzettségétől, szakmájától, rátermettségétől, aktivitási fokától, szociális státuszától stb. függő) munkavállalási kilátásairól, az igénybevehető szolgáltatások szerepéről és korlátairól.

Egyfelől ez azt jelzi, hogy továbbra is megoldatlan az iskolákban (elsősorban a középiskolákban) a munkára való felkészítés, másfelől a munkaügyi szervezeten belüli tájékoztatás is komoly kívánnivalót hagy maga után.

Az általános tájékoztatás terén a pályaválasztás – a mai igényekhez, sajátosságokhoz igazított – újrapiálítése, rendszerszerű működésének biztosítása jelenthetne segítséget. Ennek – értelemszerűen – csak szűkített változatát tartalmazza a program, nevezetesen a munkaügyi központok és az iskolák együttműködési feltételeinek kialakítását, de már ez is komoly előrelépést jelenthet a jelenlegi „nulla állapothoz” viszonyítva.

Lovas Ferencné

Hová fordulhat gondjával egy pályaválasztás előtt álló fiatal?

Gondolatok a pályaválasztásról

Minden szülő előbb vagy utóbb találkozik ezzel a sokszor megoldhatatlannak tűnő problémával. A pedagógiai intézetek nagy többségében a tárgyi feltételek nincsenek meg ahhoz, hogy fogadni tudjanak nagyobb létszámú segítségre szorulókat. A munkaügyi központokban preventív tevékenység keretében pályakezdő programok állnak az ügyintézők rendelkezésére, de szükség lenne olyan helyre, ahol a képességeknek, a munkaerőpiaci igényeknek leginkább megfelelő szakma, pálya felé lehetne orientálni a fiatalokat.

Különösen fontos ez napjainkban, amikor egyre nagyobb a munkanélküliség, a gazdasági folyamatok nehezen kiszámíthatók, a családok az elszegényedés határán állnak, így nem csoda, ha egyre több szülő szeretné „biztonságban” tudni gyermekét. Jó lenne valakivel megkonzultálnia fia-lánya további lehetőségeit. Kivel tegye ezt meg? A pedagógussal, aki szintén vajmi keveset tud a szakmákról, a szakmaspecifikumokról? Sokszor arra is véges az ideje, hogy utánajárjon annak, hol és mit oktatnak egy-egy középfokú vagy felsőfokú tanintézetben. A legnagyobb probléma az érettségi utáni szakmatanulási lehetőséget érintő információhiány. Egy-egy megyében önkéntes alapon a munkaügyi szervezet, vagy a pedagógiai intézet látja el többé kevésbé ezt a funkciót.

A bizonytalanság oka a feladat pontatlan meghatározásából adódik. A tapasztalat azt mutatja, hogy ha egy téma két szakminisztérium hatáskörébe is tartozik, senki sem tudja felvállalni igazán a feladatot. Nem azért, mert nem lenne képes egyik vagy másik szervezet erre, hanem azért, mert alapvető finanszírozási gondjaik vannak.

Történtek kezdeményezések a probléma megoldására. Ilyen kezdeményezés a Munkaügyi Minisztérium által létrehozott három Foglalkozási Információs Tanácsadó, melyek Békásmegyeren, Szegeden és Szolnokon kezdték meg tevékenységüket az elmúlt két esztendőben.